

شاهنامه

فردوسی

به زبان ساده برای

جوانان

تدوین و بازنویسی

مصطفی جمشیدی

تابستان ۱۳۹۴

سرشناسه: جمشیدی، مصطفی، ۲۰
عنوان و نام پدیدآور: شاهنامه فردوسی به زبان ساده برای جوانان (جلد اول)
مشخصات نشر: مؤلف
مشخصات ظاهری: ۵۳۶ ص. : مصور.
شابک: ج. ۱: ۰-۴۰۵۱-۴-۶۰۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیپا مختصر
موضوع:
موضوع:
شناسه افزوده:
شناسه افزوده:
رده بندی کنگره:
رده بندی دیویی:
شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۵۹۱۶۲

شاهنامه فردوسی به زبان ساده برای جوانان

مصطفی جمشیدی

توضیحات افزوده

ویراستار: نسیم احمدی

صفحه آرا: فرخ حاجی علی

طراح جلد: حامد شاهمرادی

ناشر: مولف

چاپ و انتشاراتی: موسسه فرهنگی هنری نشر اندیشه شرقی

چاپ اول: ۱۳۹۴

براز: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰ تومان

تمام حقوق محفوظ است

پست الکترونیکی ناشر/مؤلف

Jan.shidi.mst@gmail.com

نشانی ناشر/مؤلف

خیابان مفتاح جنوبی - خ رامسر - پلاک ۵۸ طبقه اول

کد پستی: ۱۵۸۱۹۷۴۹۱۳

Printed in the Islamic Republic of Iran

پیشگفتار

در دوران نوجوانی و جوانی، بسیار به مطالعه علاقه‌مند بودم، به‌ویژه مطالعه کتاب‌های تاریخی و رمان‌های نویسندگان مشهور دنیا. با وجود فقر و تنگدستی، هرزمان که پولی به دستم می‌رسید آن را خرج خریدن کتاب می‌کردم و در مواردی که از تهیه کتابی ناتوان بودم، به کتابخانه ملی در خیابان سی تیر می‌رفتم و کتاب‌های مورد علاقه‌ام را امانت می‌گرفتم و ساعت‌ها در سالن مطالعه همان‌جا مطالعه می‌کردم. با وجود آنکه دسته و تریخته، در کتاب‌های درسی و یا سایر کتاب‌ها، اشعاری را از فردوسی ـ شاعر نامدار ایران ـ مطالعه کرده بودم و حتی دوره هفت‌جلدی شاهنامه فردوسی چاپ سازمان کتاب‌های جیبی را تهیه کرده بودم، اما هیچ‌گاه علاقه‌چندانی به خواندن متن کامل کتاب شاهنامه از خودم نشان نداده بودم. زمانی که سنم به حدود هفتاد سالگی رسید، با توجه به فراغ‌بال بیشتر، تصمیم گرفتم شاهنامه فردوسی را از ابتدا تا انتها بخوانم. در این مطالعه بود که با دریای عظیمی از سروده‌های این بزرگ‌مرد حماسی ایران مواجه شدم و هرچه جلوتر می‌رفتم و جلد‌های بعدی را مطالعه می‌کردم، بیشتر به کار سترگی که این حماسه‌ساز بزرگ تاریخ ایران‌زمین طی مدت سی‌سال به آن دست یازیده است پی‌بردم و در برابر این بزرگی و عظمت، سر تعظیم فرود آوردم. ارمغان مطالعه دوباره هفت جلد شاهنامه فردوسی برایم این بود که فهمیدم علاوه بر کار عظیمی که این مرد برای زنده نگه‌داشتن نام و تاریخ ایران و زبان فارسی انجام داده است، سراسر شاهنامه درس زندگی، استقامت و پایداری در برابر مشکلات و تحمل

سختی‌ها، با امید به پدیدارشدن گشایش در کارهاست.

در بررسی کامل متن شاهنامه، به سه ویژگی اساسی برمی‌خوریم:

- در سراسر داستان‌ها، هرگاه پادشاهی نامه‌ای برای فرماندهان خود می‌فرستد و یا کسانی گزارش پیروزی‌های خود را به شاهان می‌دهند، در ابتدای هر نامه، در شروع هر داستان و در آغاز هر ماجرای به وصف خداوند یکتا پرداخته می‌شود و جالب اینکه اشعاری که در این زمینه در برهه‌های مختلف داستان در تانگی پروردگار سروده است در عین استحکام و زیبایی اشعار، بدون سافه‌ی تکراری بوده و فردوسی هربار با قدرت بزرگ سخنوری خود پروردگار را با جملاتی منازات وصف کرده است.

- دومین ویژگی در سراسر این کتاب بزرگ، توجه و عنایت به خرد و خردورزی و هوشیارکردن خواننده برای استفاده از دانش و خرد در تصمیم‌گیری‌هاست که در جای‌جای اشعار به چشم می‌خورد.

- سومین ویژگی، نصیحت‌نمودن به این نکته است که نه شادی و نه غم هیچ گاه در این دنیا پایدار نیست و بنابراین مردم نباید هنگام بروز مشکل، زانوی غم در برگیرند و یا در اتفاقی خوش، از شادمانی از خود بی‌خود شوند؛ زیرا هر دوی این اتفاقات پس از آن‌دک زمانی رنگ می‌بازند و یا جای خود را با یکدیگر عوض می‌کنند.

ویژگی دیگری که نباید از آن غافل بود، توجه فردوسی به سرور و شادمانی است؛ قهرمانان فردوسی هرچند که مرد پیکار و نبرد هستند رنی هرگاه که فرصتی می‌یابند از گستردن خوان شادی و تفریح غفلت نمی‌کنند و حتی خود این مرد بزرگ، وقتی نیمه‌شب از خواب برمی‌خیزد و از تاریکی شب دلگیر می‌شود، با زیبایی تمام و تشبیهات و استعارات بی‌نظیر شب تاریک را به وصف می‌کشد. هیچ کلامی به‌جز کلام فردوسی بزرگ گویای کار عظیم این مرد نیست. دریغ است از بخشی از ابیات فردوسی بزرگ در آغاز داستان بیژن و منیژه استفاده نکنیم.

شبی چون شبخ روی شسته به قیر نه بهرام پیدا، نه کیوان، نه تیر
 شده تیره اندر سرای درنگ میان کرده باریک و دل کرده تنگ
 زمین زیر آن چادر قیرگون تو گفستی شدستی به خواب اندرون

هدف من از جسارت بزرگی که در تدوین اشعار شاهنامه به زبان ساده به خرج داده‌ام این بوده است که جوانان این مرزوبوم را _ که با پیشرفت‌های عظیم فناوری، سرگرمی‌های متعددی در اختیارشان بوده و از طرفی شاید به دلیل وجود واژگان ناآشنا، علاقه کمتری به مطالعه اشعار کامل شاهنامه داشته باشند _ به این دریای غنی و بیکران علاقه‌مند نمایم و بدیهی است که کوشیده‌ام علاوه بر به نثر درآوردن اشعار، در بسیاری از موارد از خود اشعار استفاده کنم، چراکه بیان یک بیت شعر، مرا از توضیح چندین سطر بی‌نیاز کرده است و علاوه بر آن، توضیحات برای شعر، هیچ‌گاه نمی‌تواند زیبایی کلام و انسجامی که در اشعار وجود دارد را نمایان سازد و شاید استفاده از اشعار در جای جای متن بتواند جوانان را به خواندن و مطالعه متن اصلی شاهنامه علاقه‌مند نماید. بدیهی است از آنجاکه من نه نویسنده و نه پژوهشگر هستم، ممکن است در تدوین و توضیح اشعار خطاهای بسیاری را سهواً مرتکب شده باشم که امید است پژوهندگان و سرورانی که مطالعات عمیقی در این کتاب بزرگ دارند بر بنده من گذارند و موارد لازم را یادآوری نمایند تا به امید ایزد یکتا در چاپ‌های بعدی اصلاحات موردنظر این پژوهندگان مدنظر قرار گیرد. ابیات این متن، بر اساس متن دوره هفت‌جلدی شاهنامه که توسط دانشمند و شاعر بزرگ آلمانی الاصل فرانسوئول مول _ تهیه شده است و در سال ۱۳۴۵ توسط سازمان کتاب‌های جیبی منتشر شده، برداشت گردیده است که امید است مورد استقبال جوانان این مرزوبوم قرار گیرد. با نگرش به اینکه جوانانی که به مطالعه این متن می‌پردازند ممکن است علاقه‌مند به مراجعه به متن اصلی اشعار باشند، هفت جلد کتاب مورد بررسی ما، از یکدیگر تفکیک شده و به صورت هفت کتاب درآمده است. امید آن دارم که پژوهندگان شاهنامه، بررسی بیشتری در رابطه با سه ویژگی پیش‌گفته انجام دهند شاید بتوان این سه ویژگی در سه جلد کتاب جداگانه به علاقه‌مندان عرضه

گردد. طبیعی است که حتی اگر تعداد اندکی از جوانان را بتوانم علاقه‌مند به این شاهکار بزرگ بنمایم، مزد خود را دریافت کرده‌ام.

از خانم سحر افسری و خانم پریسا و همچنین آقای امیرفریدون خلیلی که زحمات زیادی در نگاشت و ویرایش این نوشتار انجام داده‌اند تشکر و سپاسگزاری می‌نمایم.

سخن را با این نکته بسیار مهم پایان می‌رسانم: دریغ است نسبت به مردی که بی‌چند سال از زندگی و تمامی امکانات مالی خود را صرف بزرگداشت نام ایران و زبان فارسی کرده، مردی که حتی غم از دست دادن فرزند جوانش او را از ادامه راه باز نداشته است، با بستن پیرایه‌هایی همچون چشمداشت دریافت زر و سیم بر او ستم روا داریم.

فهرست مطالب کتاب نخست

۱۳	 سخن آغازین
۱۵	 ستایش سلطان محمود
۱۷	 کیومرث
۱۷	 کشته شدن سیامک به دست دیو
۱۹	 رفتن هوشنگ و کیومرث به جنگ در ساه
۲۱	 هوشنگ
۲۱	 بنیاد نهادن جشن سده
۲۳	 تهمورث
۲۵	 جمشید
۲۶	 داستان ضحاک با پدرش
۲۸	 خوالیگری کردن ابلیس
۲۹	 تباه شدن روزگار جمشید
۳۱	 ضحاک
۳۲	 اندر خواب دیدن ضحاک فریدون را
۳۴	 اندر زادن فریدون
۳۵	 پرسیدن فریدون نژاد خود را از مادر
۳۶	 داستان ضحاک با کاوه آهنگر
۳۸	 رفتن فریدون به جنگ ضحاک
۳۹	 دیدن فریدون دختران جمشید را
۴۲	 داستان فریدون با وکیل ضحاک

۴۳	بند کردن فریدون ضحاک را.....
۴۵	فریدون.....
۴۵	بر تخت نشستن فریدون.....
۴۵	فرستادن فریدون جَندل را به یمن.....
۴۸	پاسخ دادن شاه یمن جَندل را.....
۴۹	رفتن پسران فریدون نزد شاه یمن.....
۵۰	افسونگری آزمودن سرو به پسران فریدون.....
۵۱	آزمودن فریدون پسران خود را.....
۵۲	بخش کردن فریدون جهان را بر پسران.....
۵۳	رفتار کردن سلم بر ایرج.....
۵۳	پیغام سلم و تور ۴ ردیک فریدون.....
۵۴	پاسخ دادن سلم و تور ۴ به او.....
۵۶	رفتن ایرج نزد برادران.....
۵۷	کشته شدن ایرج به دست برادران.....
۵۸	آگاهی یافتن فریدون از کشته شدن ایرج.....
۵۹	گفتار اندر زادن دختر ایرج.....
۶۰	زادن منوچهر از مادرش.....
۶۰	آگاه شدن سلم و تور از منوچهر.....
۶۱	پیام فرستادن پسران نزد فریدون.....
۶۲	پاسخ دادن فریدون پسران را.....
۶۴	فرستادن فریدون منوچهر را به جنگ سلم و تور.....
۶۵	تاخت کردن منوچهر بر سپاه تور.....
۶۵	کشته شدن تور به دست منوچهر.....
۶۶	فتح نامه منوچهر نزد فریدون.....
۶۶	گرفتن قارن دژ الانان را.....
۶۸	تاخت کردن کاکوی نبیره ضحاک.....
۶۹	گریختن سلم و کشته شدن او به دست منوچهر.....
۷۰	فرستادن سر سلم را به نزد فریدون.....
۷۱	اندر مردن فریدون.....
۷۳	منوچهر.....
۷۴	گفتار اندر زادن زال.....

۷۵	خواب دیدن سام از حال پسر.....
۷۷	آگاه شدن منوچهر از کار سام و زال زر.....
۷۸	بازگشتن زال به زابلستان.....
۷۹	پادشاهی دادن سام زال را.....
۸۰	آمدن زال به نزد مهرباب کابلی.....
۸۱	رای زدن رودابه با کنیزکان.....
۸۳	رفتن کنیزکان رودابه به دیدن زال زر.....
۸۵	بازگشتن کنیزکان به نزد رودابه.....
۸۶	رفتن زال به نزد رودابه.....
۸۷	رای زدن زال با موبدان در کار رودابه.....
۸۹	نامه‌نویسی زال نزد سام و احوال نمودن.....
۸۹	رای زدن سام با موبدان در کار زال.....
۹۰	آگاهی یافتن سیندخت از کار رودابه.....
۹۱	آگاه‌شدن مهرباب از دخترش.....
۹۳	آگاه‌شدن منوچهر از کار زال و رودابه.....
۹۴	آمدن سام به نزد منوچهر.....
۹۵	رفتن سام به جنگ مهرباب.....
۹۶	رفتن زال رسولی به نزد منوچهر.....
۹۷	خشم‌گرفتن مهرباب بر سیندخت.....
۹۸	دلخوشی دادن سام سیندخت را.....
۱۰۰	آمدن زال با نامه سام نزد منوچهر.....
۱۰۱	پژوهش کردن موبدان از زال - پاسخ دادن زال موبدان را.....
۱۰۲	هنر نمودن زال در پیش منوچهر.....
۱۰۲	پاسخ نامه سام از منوچهر.....
۱۰۳	رسیدن زال به نزدیک سام.....
۱۰۵	گفتار اندر زادن رستم.....
۱۰۷	آمدن سام به دیدن رستم.....
۱۰۸	کشتن رستم پیل سپید را.....
۱۱۰	رفتن رستم به کوه سپید.....
۱۱۱	فیروزنامه نوشتن رستم به زال.....
۱۱۲	نامه زال به سام.....

۱۱۳.....	اندرز کردن منوچهر پسرش را.....
۱۱۵.....	نوذر.....
۱۱۵.....	بر تخت نشستن نوذر.....
۱۱۷.....	آگاه شدن پشنگ از مرگ منوچهر.....
۱۱۸.....	آمدن افراسیاب به ایران زمین.....
۱۱۸.....	رزم بارمان و قباد و کشته شدن قباد.....
۱۲۰.....	رزم افراسیاب با نوذر دیگر بار.....
۱۲۱.....	جنگ نوذر با افراسیاب بار سوم.....
۱۲۲.....	آگاه شدن نوذر به دست افراسیاب.....
۱۲۲.....	کشته یافتن ویسه پسر خود را.....
۱۲۳.....	تاخت کردن شمایان و خزروان به زابلستان.....
۱۲۴.....	رسیدن زال به بندد.....
۱۲۵.....	کشته شدن نوذر به دست افراسیاب.....
۱۲۷.....	آگاهی یافتن زال از مرگ نوذر.....
۱۲۸.....	کشته شدن اغریوت به دست برادر.....
۱۲۹.....	زوطهماسب.....
۱۳۱.....	مهرشاسب.....
۱۳۳.....	گرفتن رستم رخش را.....
۱۳۴.....	لشکر کشیدن زال سوی افراسیاب.....
۱۳۵.....	آوردن رستم کیقباد را از کوه البرز.....
۱۳۹.....	کیقباد.....
۱۴۰.....	جنگ رستم با افراسیاب.....
۱۴۱.....	آمدن افراسیاب نزدیک پدر خود.....
۱۴۲.....	آشتی خواستن پشنگ از کیقباد.....
۱۴۴.....	آمدن کیقباد به استخر پارس.....
۱۴۷.....	کیکاووس.....
۱۴۹.....	پنددادن زال کیکاووس را.....
۱۵۰.....	رفتن کیکاووس به مازندران.....
۱۵۲.....	پیغام کاووس به زال و رستم.....
۱۵۵.....	هفت خوان رستم.....
۱۵۵.....	خوان اول: جنگ رخش با شیر.....

- ۱۵۶.....خوان دوم: یافتن رستم چشمه آب را.....
- ۱۵۶.....خوان سوم: جنگ رستم با ازدها.....
- ۱۵۸.....خوان چهارم: کشتن رستم زن جادوگر را.....
- ۱۵۹.....خوان پنجم: گرفتارشدن اولاد به دست رستم.....
- ۱۶۲.....خوان ششم: جنگ رستم و ارزنگ دیو.....
- ۱۶۳.....خوان هفتم: کشتن رستم دیو سپید را.....
- ۱۶۶.....نامه نوشتن کاووس نزد شاه مازندران.....
- ۱۶۸.....آمدن رستم نزد شاه مازندران به پیغامبری.....
- ۱۷۰.....جنگ کاووس با شاه مازندران.....
- ۱۷۴.....بازآوردن کاووس به ایران زمین و گسیل کردن رستم را.....